

T . Y . B . A .
SOCIOLOGY
Social Theory
(Paper – IV)
{ 11th April 2016 }

QP Code : **27158**

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N. B. : (1) Attempt any **five** questions.
(2) **Figures** to the **right** indicate **full** marks.

- | | |
|--|----|
| 1. (a) Explain Enlightenment and the French Revolution. | 10 |
| (b) Discuss Auguste Comte's Law of Three Stages and Positivism. | 10 |
| 2. (a) Explain Modes of Production and the Theory of Class according to Karl Marx. | 10 |
| (b) Discuss Marx's concept of Alienation. | 10 |
| 3. Explain Emile Durkheim's contributions with reference to :- | |
| (a) Division of Labour | 10 |
| (b) Theory of Suicide | 10 |
| 4. Explain Max Weber's contributions with reference to :- | |
| (a) Methodology - Verstehen approach, Ideal Types. | 10 |
| (b) Sociology of Religion (India, China). | 10 |
| 5. (a) Explain Parsons' Theory of Social Action and Pattern Variables. | 10 |
| (b) Discuss Merton's Theory of Function. | 10 |
| 6. (a) Discuss the ideas of Alfred Schutz. | 10 |
| (b) Briefly explain Phenomenology and Ethnomethodology with examples. | 10 |
| 7. (a) Examine the main tenets of Critical Theory. | 10 |
| (b) Discuss Habermas critique of Science and Rationality. | 10 |
| 8. (a) Explain Giddens' Theory of Structuration, Agency and Actions. | 10 |
| (b) Discuss Giddens' views on Reconceptualizing Institutions. | 10 |
| 9. (a) Explain the meaning of Post-modernism. | 10 |
| (b) Discuss Foucault's theory of Discourse. | 10 |
| 10. Write short notes on any two of the following :- | 20 |
| (a) Ideals of St. Simon | |
| (b) Social Facts | |
| (c) Social Action, Power and Authority | |
| (d) Merton's Middle Range Theory | |

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
 (२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 (३) मराठी माध्यमाच्या विद्यार्थ्यांनी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

१. (अ) प्रबोधनकाळ आणि फ्रेंच राज्यक्रांती स्पष्ट करा. १०
 (ब) ऑगस्त काँत यांच्या तीन अवस्थांचा सिद्धांत व विज्ञानवाद याची चर्चा करा. १०
२. (अ) कार्ल मार्क्स यांच्या 'उत्पादन पद्धतीचे स्वरूप' व वर्ग सिद्धांत स्पष्ट करा. १०
 (ब) मार्क्स यांच्या अलगीकरणाच्या संकल्पनेची चर्चा करा. १०
३. एमिल डुरखाईम यांच्या योगदान खालील संदर्भात स्पष्ट करा :-
 (अ) श्रम विभाजन १०
 (ब) आत्महत्येचा सिद्धांत १०
४. मॅक्स वेबर यांच्या योगदानाचे पुढील घटकांच्या आधारे स्पष्टीकरण द्या :-
 (अ) संशोधन पद्धती - व्हेस्टर्न दृष्टिकोन, आदर्श प्ररूपे १०
 (ब) धर्माचे समाजशास्त्र (भारत, चीन) १०
५. (अ) पारसनस यांचा सामाजिक क्रिया सिद्धांत व पॅटर्न व्हेरिअबल्स स्पष्ट करा. १०
 (ब) मर्टन यांच्या कार्यवादी सिद्धांताची चर्चा करा. १०
६. (अ) अल्फ्रेड सूत्झ यांच्या विचारांची चर्चा करा. १०
 (ब) लोकोत्तर पद्धतीशास्त्र आणि मानववंशीयशास्त्र यांचे सोदाहरण थोडक्यात विवेचन करा. १०
७. (अ) मूल्यमापनात्मक सिद्धांताची मुख्य तत्त्वे स्पष्ट करा. १०
 (ब) हैबरमास यांच्या विज्ञानाची चिकित्सा व तार्किकतेसंबंधीच्या विचारांची चर्चा करा. १०

[TURN OVER]

८. (अ) गिडींग्ज यांच्या रचनाकरण, संस्था व कृती सिद्धांताचे स्पष्टीकरण द्या. १०
(ब) गिडींग्ज यांचे संस्थाचे पुर्नसंकल्पीकरणावरचे विचारांची चर्चा करा. १०
९. (अ) आधुनिकोत्तरवादाचा अर्थ स्पष्ट करा. १०
(ब) फुको यांच्या संभाषणात्मक सिद्धांताची चर्चा करा. १०
१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :- २०
(अ) सेंट सीमांचे विचार
(ब) सामाजिक तथ्य
(क) सामाजिक क्रिया, सत्ता आणि अधिकार
(ड) मर्टन यांचे मध्यमस्तरीय सिद्धांत
-

T.Y.B.A.
SOCIOLOGY
Sociology of Work
(Paper – V)
{ 12th April 2016 }

QP Code : 27261

(3 Hours)

[Total Marks :100

- N.B. :** (1) Attempt any five questions.
(2) All questions carry equal marks.(20 marks each)

1. With reference to Sociology of Work, explain the following concepts: -
 - a) Attributes, behaviour and skills of an entrepreneur
 - b) Characteristics of Industry.
2. Explain the term 'Pluralistic Industrialism.' Write a brief critique of Industrialism.
3. Elucidate the meaning of 'Motivation'. Discuss the following theories of motivation:-
 - a) Maslow's Theory of Self Actualisation
 - b) Theories of McClelland and Vroom.
4. Highlight the important features of Human Relations in management.
5. With reference to the Informal Sector, explain the following:-
 - a) Rise and growth of Informal Sector.
 - b) Social Securities for Informal Sector.
6.
 - a) Analyse the important characteristics of agricultural labour.
 - b) Discuss the problems of indebtedness and farmer's suicide.
7.
 - a) Define Industrial Relations and explain its characteristics.
 - b) Discuss the machineries for the settlement of Industrial Disputes.
8. Elaborate on the characteristics and importance of Human Resource Management.

[TURN OVER

9. Examine the impact of BPO's and KPO's on society.
10. Write short notes on **any two** of the following:-
- Herzberg's Two Factor Theory.
 - Role of Public Sector in India.
 - Problems and Solutions of Child Labour.
 - Exit policy.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. (प्रत्येकी २० गुण)
(३) मराठी माध्यमाच्या विद्यार्थ्यांनी इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

१. कामाच्या समाजशास्त्राच्या संदर्भात, खालील संकल्पनांचे स्पष्टीकरण द्या:-
अ) उद्योजकाचे गुण, वर्तन व कौशल्य
ब) उद्योगाची वैशिष्ट्ये
२. बहुविध औद्योगिकीकरणवादाची संकल्पना स्पष्ट करा. औद्योगिकीकरणवादाचे थोडक्यात परीक्षण करा.
३. प्रेरणेचा अर्थ विशद करा. प्रेरणेसंबंधीच्या खालील सिद्धांतांची चर्चा करा:-
अ) मॅस्लिओचा स्वप्रेरणेचा सिद्धांत
ब) मॅकलॅन्ड आणि व्हरुमचा सिद्धांत
४. व्यवस्थापनातील मानवी संबंध ह्याच्या महत्वाच्या वैशिष्ट्यांवर प्रकाश टाका.

[TURN OVER

५. अनौपचारिक क्षेत्राच्या संदर्भात खालील गोष्टींचे स्पष्टीकरण द्या:-
अ) अनौपचारिक क्षेत्राचा उगम व विकास
ब) अनौपचारिक क्षेत्रासाठी सामाजिक सुरक्षा
६. अ) शेतमजुरांच्या महत्त्वाच्या वैशिष्ट्यांचे मूल्यमापन करा.
ब) कर्जबाजारीपणा व शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या या समस्येची चर्चा करा.
७. अ) औद्योगिक संबंधाची व्याख्या देऊन, त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) औद्योगिक संघर्ष मिटविण्याच्या विविध साधनांची चर्चा करा.
८. मानवी संसाधन व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये व महत्त्वाचे परीक्षण करा.
९. समाजावर बीपीओज् (BPO's) आणि केपीओज् (KPO's) यांच्या परिणामांचे परीक्षण करा.
१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा :-
अ) हर्जरबर्गचा द्विघटकीय सिद्धांत
ब) भारतातील सार्वजनिक क्षेत्राची भूमिका
क) बालकामगारांच्या समस्या व उपाय
ड) कामगार कपात

T.Y.B.A.
SOCIOLOGY
Gender and Society
(Paper – VI)
{ 13th April 2016 }

Q.P. Code : 27390

(2½ Hours)
(3 Hours)

[Total Marks : 80
[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) Attempt any **four** questions from Q.Nos.1 to 8.
(2) All questions carry **equal marks**. (20 marks each)

For IDOL Students :

- N.B. :** (1) Attempt any **four** questions from Q.Nos.1 to 8.
(2) Attempt **one** more questions from Q.Nos.9 to 10.
(3) In **all** attempt any **five** questions.
(4) All questions carry **equal marks**. (20 marks each)

1. Give a Feminist analysis of the following concepts:
(a) Masculinity and Feminity
(b) Public and Private dichotomy.
2. Explain the Radical and Post Modernist Feminist perspectives.
3. Explain how women's issues were addressed by the social reformers and Indian nationalist in the colonial period.
4. Explain the different forms of violence faced by women in public spaces.
5. What is gendered definition of work? Show the gendered nature of work in the formal and informal sector of the economy.
6. Critically analyse the Hindu Personal laws from a Feminist angle.
7. Explain the Feminist position on laws and the implementation machinery relating to rape.
8. Write short notes on any **two** of the following :
(a) Patriarchy
(b) Wage differential
(c) Witch craft
(d) PNDT Act

For IDOL students only :

9. Explain the liberal and socialist Feminist perspectives.
10. Explain the various debates on the issues of women's reservation bill in the Lok Sabha.

Q.P. Code : 27390

२

(जुना अभ्यासक्रम)

(मराठी रूपांतर)

(नियमित विद्यार्थ्यांकरिता)

(2½ तास)

एकूण गुण : ८०

(दूर व मुक्त अध्ययन संस्थेच्या विद्यार्थ्यांकरिता) (3 तास)

एकूण गुण : १००

नियमित विद्यार्थ्यांकरिता :

- सूचना : (१) प्रश्न क्रमांक १ ते ८ पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

दूर व मुक्त शिक्षण संस्थेतील विद्यार्थ्यांकरिता :

- सूचना : (१) प्रश्न क्रमांक १ ते ८ पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
(२) प्रश्न क्रमांक ९ ते १० पैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.
(३) एकूण पाच प्रश्न सोडवा.
(४) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(५) मराठीतून उत्तरे लिहिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका अवश्य पहावी.

१. पुढील संकल्पनांचे स्त्रीवादी दृष्टीने विवेचन करा.
(अ) स्त्रीत्व आणि पुरुषत्व
(ब) खाजगी व सार्वजनिक विभाजन
२. जहातमतवादी व आधुनिकतावादी स्त्रीवादाचे स्त्रीवादी दृष्टीकोनातून स्पष्टीकरण द्या.
३. भारतात ब्रिटीशकाळात समाज सुधारणा चळवळी व राष्ट्रीय चळवळींनी स्त्रियांचे प्रश्न कसे समोर आणले ते स्पष्ट करा.
४. सार्वजनिक ठिकाणी स्त्रियांना ज्या विविध हिंसाचाराला सामोरे जावे लागते त्याचे स्पष्टीकरण द्या.
५. कामाची लिंगभावात्मक व्याख्या सांगून अर्थव्यवस्थेतील औपचारिक व अनौपचारिक क्षेत्रात लिंगभावात्मक कामाचे स्वरूप दाखवा.
६. हिंदू वैयक्तिक कायद्याचे स्त्रीवादी भूमिकेतून टीकात्मक मूल्यमापन करा.
७. बलात्कारासंदर्भात अस्तित्वात असलेला कायदा व त्याची अंमलबजावणी यंत्रणा यांचे स्त्रीवादी दृष्टीकोनातून स्पष्टीकरण द्या.

FS-Con. 4688-16.

TURN OVER

८. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.
- (अ) पुरुषसत्ताक
 - (ब) वेतनातील / रोजगारातील तफावत.
 - (क) चेटकीण
 - (ड) गर्भधारणापूर्व व प्रसवपूर्व निदान तंत्र (PNDT कायदा)

फक्त दूर व मुक्त अध्ययन संस्थेच्या विद्यार्थ्यांसाठी :

९. 'उदारमतवादी' व 'समाजवादी' स्त्रीवादाचे स्त्रीवादी दृष्टीकोनातून स्पष्टीकरण द्या.
१०. लोकसभेत स्त्रीयांच्या आरक्षण विधेयकासंदर्भात अस्तित्वात असलेला विवाद विशद करा.
-

T.Y.B.A.
SOCIOLOGY
Urban Sociology
(Paper – VII)
{ April 2016 }

QP Code : 32553

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. : (1) Attempt any **five** questions.
(2) All questions carry **equal** marks.

1. Highlight the contributions of contemporary theorists to urban sociology.
2. Examine the case study of Mumbai or Bangalore in relation to the urban social structure.
3. Discuss the major aspects of British influence on urbanization in India.
4. Elaborate the suburbanisation and satellite cities as two dimensions of urban growth.
5. Explain how migration has contributed to urban growth.
6. Define slums. Discuss the characteristics and problems of a typical Indian slums.
7. Examine the dualistic labour system that exists in cities.
8. Discuss the problems related to urban water crisis. What are the policies adopted to deal with the crisis.
9. Show how urban planning is necessary for the proper growth of cities.
10. Write short notes on **any two** :-
 - (a) Traditional theory to urban sociology.
 - (b) Forms of tourism.
 - (c) Urban transport
 - (d) Consumerism.

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. नागरी समाजशास्त्राला समकालीन सिद्धांतांनी दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.
२. मुंबई किंवा बेंगलोर यांच्या संदर्भात शहरी सामाजिक संरचनांच्या वैशिष्ट्ये आणि महत्त्व याचे परीक्षण करा.
३. ब्रिटीशकालीन भारतातील नागरीकरणाच्या महत्त्वपूर्ण पैलूचे (बाजूचे) सविस्तर चर्चा करा.
४. उपनागरीकरण आणि उपग्रहशहरे या दोन्ही दिशादर्शकांच्या शहरवृद्धीतील परीक्षण करा.
५. शहरांच्या वाढीत स्थलांतराच्या प्रक्रियेने कसे योगदान दिले आहे ते स्पष्ट करा.
६. झोपडपट्टी म्हणजे काय? भारतातील झोपडपट्टीची खास वैशिष्ट्ये आणि प्रश्न कोणते याची चर्चा करा.
७. शहरात बहुविध कामगार व्यवस्था काय आहे याचे परीक्षण करा.
८. शहरातील पाणी संघर्ष (जलसंघर्षाने) निर्माण झालेल्या प्रश्नांची चर्चा करा. हा प्रश्न सोडविण्यासाठी कोणती धोरणे (कार्यक्रम) स्विकारली आहेत.
९. शहरांच्या सुयोग्य वाढीसाठी नगरीनियोजन कसे आवश्यक आहेत ते दर्शवा.
१०. कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.
 - (अ) पारंपारिक नागरी सिद्धांत
 - (ब) पर्यटनाची रचना
 - (क) शहरी वाहतूक
 - (ड) बाजारीकरण

T.Y.B.A.
SOCIOLOGY

**Sociology of Human Resource
Development**

(Paper – VIII)

{ April 2016 }

QP Code : 32545

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. : (1) **Attempt** any **five** questions.
(2) All questions carry **equal** marks.

1. Explain the concept of human resource development. Discuss the scope, significance and functions of human resource development. **20**
2. Explain the qualities of good human resource development manager. Discuss his diverse roles and functions. **20**
3. Discuss the contributions of scientific management and hawthorne studies towards the development of human relation approach. **20**
4. Define the term organization. Discuss the structure and functions of a formal organisation. **20**
5. What do you mean by organizational development. Discuss the need, objectives and characteristics of organization development in today's world. **20**
6. Discuss the important characteristics and various dimensions of organisational culture. **20**
7. What is the importance of human resource planning? Elaborate on demand and supply forecasting. **20**
8. Discuss the significance of training and learning in the context of human resources development. **20**
9. Discuss the various measures adopted by differed organisations to create health awareness among their employees. **20**
10. Write short notes on **any two** **20**
 - (a) Informal group
 - (b) TQM (Total Quality Management)
 - (c) Team work
 - (d) Education and development

(मराठी रूपांतर)

(3 तास)

(एकूण गुण : १००)

सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(३) मराठीतून उत्तरे लिहिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका अवश्य पाहावी.

१. मानव संसाधन विकास ही संकल्पना स्पष्ट करा. त्याची व्याप्ती महत्त्व आणि कार्याची चर्चा करा. २०
२. उत्तम मानव संसाधन विकास व्यवस्थापकाच्या अंगी कोणते गुण आवश्यक आहेत स्पष्ट करा. त्याच्या विविध भूमिका आणि कार्यावर चर्चा करा. २०
३. मानव संसाधन विकास दृष्टिकोनात प्रयोग शास्त्रीय व्यवस्थापन आणि हॉर्थान स्टडीजच्या योगदानाची चर्चा करा. २०
४. संघटनाची व्याख्या द्या. औपचारिक संघटनेच्या रचना आणि कार्याबाबत चर्चा करा. २०
५. संघटनात्मक विकासाची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा. वर्तमान संघटनाची प्रमुख वैशिष्ट्ये आणि ध्येये याचा परिचय करून द्या. २०
६. संघटन संस्कृतीच्या वैशिष्ट्यांवर, महत्त्वांवर आणि बदलत्या बाजूंवर चर्चा करा. २०
७. मानवी संसाधन नियोजनाचे महत्त्व काय आहे? मागणी आणि पुरवठा अंदाज याविषयी तपशील तयार करा. २०
८. मानव संसाधन विकासातील प्रशिक्षणाचे आणि शिक्षणाचे महत्त्व या अनुषंगाने चर्चा करा. २०
९. विविध संघटनाकडून त्यांच्या कर्मचाऱ्यांच्या उत्तम आरोग्यासाठी स्वीकारलेल्या उपायांची चर्चा करा. २०
१०. कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा. २०
 - (अ) अनौपचारिक समूह
 - (ब) सर्वांगीण गुणवत्ता व्यवस्थापन
 - (क) संघटित कार्य
 - (ड) शिक्षण आणि विकास

T.Y.B.A.
SOCIOLOGY
Research Methodology
(Paper – IX)
{ April 2016 }

QP Code : 27651

For Regular Students

(2½ Hours)

[Total Marks : 80

For IDOL Students

(3 Hours)

[Total Marks : 100

For Regular students :-

- N. B. :** (1) Attempt any **four** questions from question No. 1 to 8.
(2) **All** questions carry **equal** marks. (20 marks each)
(3) Use of simple calculators is allowed.

For IDOL students :-

- (1) Attempt any **four** questions from question No. 1 to 8.
(2) Attempt any **one** question from question No. 9 to 10.
(2) **All** questions carry **equal** marks.
(3) In all attempt **five** question.

1. Discuss meaning of research and analyse interpretive and positivistic perspective.
2. Explain and examine the uses and limitations of survey approach in social science.
3. Discuss questionnaire and explain what rules are to be kept in mind in the construction of a questionnaire.
4. Highlight and discuss the importance of participant observation as a tool of data collection.
5. What is sampling? Explain briefly any three methods of probability sampling.
6. (a) What are the measures of central tendency? Discuss their merits & demerits.
(b) Calculate the mean & median of the following data

Marks	No. of students
0-10	06
10-20	08
20-30	10
30-40	30
40-50	20
50-60	10
60-70	08
70-80	08
	<hr/>
	N=100

OR

[TURN OVER

6. Explain the following with diagrams & graphs
(a) Bar diagram (b) Histogram (c) Ogive (d) Pie-chart
7. (a) Briefly explain range and quartile deviation as measures of dispersion.
(b) Calculate standard deviation from the following data :-

Class	Frequency
0-10	04
10-20	06
20-30	12
30-40	35
40-50	24
50-60	10
60-70	05
70-80	04
	<hr/>
	N=100

8. Write short notes on any two
(a) Objectivity
(b) Action research design
(c) Experimental research design
(d) Focus group discussion

For IDOL students only

9. Analyze the significance & limitations of historical approach in social research.
10. What is case study method. Discuss its importance in social research.

[TURN OVER

नियमित विद्यार्थ्यांसाठी (२½ तास)
दूरस्थ व मुक्त अध्ययन संस्थेच्या विद्यार्थ्यांसाठी (३ तास)

[एकूण गुण : ८०
[एकूण गुण : १००

नियमित विद्यार्थ्यांसाठी

- सूचना : (१) प्रश्न क्र. १ ते ८ पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(३) साधा कॅल्युलेटर वापरस परवानगी आहे.

दूरस्थ व मुक्त अध्ययन संस्थेच्या विद्यार्थ्यांसाठी

- सूचना : (१) प्रश्न क्र. १ ते ८ पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
(२) प्रश्न क्र. ९ व १० पैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.
(३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(४) सर्व मिळून पाच प्रश्न सोडवा.
(५) मराठीतून उत्तरे लिहिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका आवश्यक पहावी.

१. संशोधनाच्या अर्थाची चर्चा करा आणि वस्तुनिष्ठ दृष्टिकोण व पृथःकरण दृष्टिकोण सविस्तर सांगा.
२. सामाजिकशास्त्रातील सर्वेक्षण पद्धतीचा उपयोग आणि मर्यादा स्पष्ट करा.
३. प्रश्नावली चर्चा करा आणि प्रश्नावलीची बांधणी करताना कोणते नियम लक्षात घ्यावे ते सांगा.
४. सहभागी निरक्षण हे माहिती संकल्पनाचे महत्त्वपूर्ण तंत्र आहे, यावर प्रकाश टाका व चर्चा करा.
५. नमुना म्हणजे काय? संभाव्य नमुना पद्धतीच्या कोणत्याही तीन पद्धतीचे थोडक्यात स्पष्टीकरण द्या.
६. (अ) केंद्रीय प्रकृतीची मापके सांगा व त्याच्या गुण-दोषांची चर्चा करा.
(ब) पुढील सारणीतून मध्यमा आणि मध्यगा शोधून काढा.

गुण	विद्यार्थ्यांची संख्या
०-१०	०६
१०-२०	०८
२०-३०	१०
३०-४०	३०
४०-५०	२०

[TURN OVER

५०-६०	१०
६०-७०	०८
७०-८०	०८
	<hr/>
	N=100

किंवा

६. खालील दिलेल्या घटकांची आकृती आणि आलेख काढा
(अ) स्तंभ लेखन (ब) पाय आलेख (क) हिस्टोग्राम (ड) ओतीव
७. (अ) विस्तार आणि चतुर्थ विचलक द्या विचलकाच्या विविध मापकाचे थोडक्यात स्पष्टीकरण द्या.
(ब) खालील सारणीतून प्रमाण विचलक शोधा.

वर्ग	वारंवारिता
०-१०	०४
१०-२०	०६
२०-३०	१२
३०-४०	३५
४०-५०	२४
५०-६०	१०
६०-७०	०५
७०-८०	०४
	<hr/>
	N=100

८. कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :-

- (अ) वस्तुनिष्ठता
(ब) प्रायोगिक विश्लेषण आराखडा
(क) कृती आराखडा
(ड) लक्ष केंद्री चर्चा

दूर व मुक्त विद्यार्थ्यांकरिता

९. सामाजिकशास्त्रातील ऐतिहासिक पद्धतींच्या महत्त्वाचे आणि मर्यादेचे परीक्षण करा.
१०. व्यष्ट अध्ययन पद्धती म्हणजे काय? सामाजिक संशोधनातील त्याच्या महत्त्वाबाबत चर्चा करा.

T.Y.B.A.
SOCIOLOGY
Social Theory
(Paper – IV)
{ 21st April 2016 }

QP Code : **27159**

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N. B. :** (1) Attempt any **five** questions.
(2) **Figures** to the **right** indicate **full** marks.

1. (a) Explain the ideals of St. Simon. 10
(b) Elaborate on Herbert Spencer's Organismic Model. 10
2. (a) Explain Karl Marx's ideas on Dialectical and Historical materialism. 10
(b) Discuss Marx's concept of Alienation. 10
3. Explain Emile Durkheim's contributions with reference to :-
(a) Division of Labour 10
(b) Elementary Forms of Religious Life. 10
4. Explain Max Weber's contributions with reference to :-
(a) Social Action, Power and Authority. 10
(b) Methodology - Verstehen approach, Ideal Types. 10
5. (a) Explain Parsons' Theory of Social System. 10
(b) Discuss Merton's Middle Range Theory. 10
6. (a) Explain the Dramaturgy of Erving Goffman. 10
(b) Discuss the ideas of Alfred Schutz 10
7. (a) Discuss the main tenets of Critical Theory. 10
(b) Elaborate on Habermas critique of science and rationality. 10
8. (a) Explain Giddens' theory of Structuration, Agency and Actions. 10
(b) Examine Giddens' views on Reconceptualizing Institutions. 10
9. (a) Discuss Foucault's Theory of Discourse. 10
(b) Examine Foucault's ideas on Madness and Civilization. 10
10. Write short notes on any **two** of the following :- 20
(a) Karl Marx's theory of class conflict
(b) Social Facts
(c) Sociology of Religion (India, China)
(d) Merton's Theory of Function.

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
 (२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 (३) मराठी माध्यमाच्या विद्यार्थ्यांनी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

१. (अ) सेंट सीमाँ यांचे विचार स्पष्ट करा. १०
 (ब) हर्बर्ट स्पेन्सर यांचा सेंट्रियवादी नमुना स्पष्ट करा. १०
२. (अ) कार्ल मार्क्स यांच्या द्वंदात्मक आणि ऐतिहासिक भौतिकवादावरील विचार स्पष्ट करा. १०
 (ब) मार्क्स यांच्या अलगीकरणाच्या संकल्पनेची चर्चा करा. १०
३. एमिल डुरखाईम यांच्या योगदान खालील संदर्भात स्पष्ट करा :-
 (अ) श्रम विभाजन १०
 (ब) धार्मिक जीवनाच्या प्राथमिक पद्धती १०
४. मॅक्स वेबर यांच्या योगदान खालील संदर्भात स्पष्ट करा :-
 (अ) सामाजिक क्रिया, सत्ता आणि अधिकार १०
 (ब) संशोधन पद्धती - व्हेस्टर्न दृष्टिकोन, आदर्श प्ररूपे १०
५. (अ) पारसनस यांचा सामाजिक व्यवस्थेचा सिद्धांत स्पष्ट करा. १०
 (ब) मर्टन यांच्या मध्यमस्तरीय सिद्धांताची चर्चा करा. १०
६. (अ) आर्थर्व्हिन गॉफमन यांच्या नाट्यशास्त्राविषयीचे विचार स्पष्ट करा १०
 (ब) अल्फ्रेड सूट्झ यांच्या विचारांची चर्चा करा. १०
७. (अ) मूल्यमापनात्मक सिद्धांताचे मुख्य तत्त्वांची चर्चा करा. १०
 (ब) हैबरमास यांच्या विज्ञानाची चिकित्सा व तार्किकता याविषयीचे विचार स्पष्ट करा. १०

[TURN OVER]

८. (अ) गिडींगज यांच्या रचनाकरण, संस्था व कृती सिद्धांताचे स्पष्टीकरण द्या. १०
 (ब) गिडींगज यांचे संस्थाचे पुर्नसंकल्पीकरण वरचे विचार स्पष्ट करा. १०
९. (अ) फुको यांच्या संभाषणात्मक सिद्धांताची चर्चा करा. १०
 (ब) फुको यांच्या मॅडनेस व सुसंस्कृत जग विचारांचे परीक्षण करा. १०
१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :- २०
 (अ) कार्ल मार्क्स यांच्या वर्ग संघर्ष सिद्धांत
 (ब) सामाजिक तथ्य
 (क) धर्माचे समाजशास्त्र (भारत, चीन)
 (ड) मर्टन यांच्या कार्यवादी सिद्धांत
-

T.Y.B.A.
SOCIOLOGY
Sociology of Work
(Paper – V)
{ 22nd April 2016 }

(3 Hours)

QP Code : 27260

[Total Marks :100

- N.B. :** (1) **Attempt any five questions.**
(2) **All questions carry equal marks.(20 marks each)**

1. With reference to Sociology of Work explain the following concepts: -
 - a) Types of work
 - b) Attributes, behaviour and skills of an entrepreneur
2. Examine the preconditions and consequences of Industrialization process.
3. Define 'Motivation'. Explain the following theories of Motivation:-
 - a) Herzberg's Two Factor Theory
 - b) Maslow's Theory of Need Hierarchy
4. Define 'Management'. Write an essay on the Human Relations approach to management.
5. Examine the nature and characteristics of Informal Sector.
6. Analyse the problems of agricultural labour in India with reference to rural indebtedness and farmer's suicide.
7.
 - a) Define Industrial Relations and explain its characteristics.
 - b) Discuss the machineries for the settlement of Industrial Disputes.
8. Elaborate on the characteristics and importance of Human Resource Management.
9. Examine the impact of BPO's and KPO's on society.

[TURN OVER

10. Write short notes on **any two** of the following:-

- Work behaviour
- Role of Private sector
- Problems and Solutions of Child Labour
- Exit policy.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. (प्रत्येकी २० गुण)
(३) मराठीतून उत्तरे लिहिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका अवश्य पहावी.

१. कामाच्या समाजशास्त्राच्या संदर्भात, पुढील संकल्पना स्पष्ट करा:-

- कामाचे प्रकार
- उद्योजकाचे गुण, वर्तन व कौशल्य.

२. औद्योगिकीकरणाच्या प्रक्रियेच्या पूर्वस्थितीचे व परिणामांचे परीक्षण करा.

३. 'प्रेरणेची व्याख्या द्या. प्रेरणेसंबंधीच्या पुढील सिद्धांतांचे स्पष्टीकरण द्या.

- हर्जरबर्गचा द्विघटकीय सिद्धांत
- मॅस्लिओचा गरजपूर्तीचा सिद्धांत

४. 'व्यवस्थापनाची' व्याख्या द्या. व्यवस्थापनाच्या मानवी संबंधाच्या दृष्टीकोनावर निबंध लिहा.

५. अनौपचारिक क्षेत्राचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.

६. ग्रामीण कर्जबाजारीपणा व शेतकरी आत्महत्या घ्या संदर्भात भारतीय शेतमजुरांच्या समस्यांचे विश्लेषण करा.

[TURN OVER

७. अ) औद्योगिक संबंधाची व्याख्या देऊन त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) औद्योगिक संघर्ष मिटविण्यासाठी वापरण्यात येणाऱ्या यंत्रणांची चर्चा करा.
८. मानवी संसाधन व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये व महत्वाचे परीक्षण करा.
९. समाजावर बीपीओज् (BPO's) आणि केपीओज् (KPO's) यांच्या परिणामांचे परीक्षण करा.
१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा :-
- अ) कामाच्या ठिकाणचे वर्तन
 - ब) खाजगी क्षेत्राची भूमिका
 - क) बालकामगारांच्या समस्या व उपाय
 - ड) कामगार कपात

T.Y.B.A.
SOCIOLOGY
Gender and Society
(Paper – VI)
{ 25th April 2016 }

QP Code : 27389

For Regular Students

(2½ Hours)

[Total Marks : 80

- N.B. :** (1) Attempt any **four** questions from Q. No. 1 to 8.
(2) All questions carry equal marks (20 marks each).

For IDOL Students

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) Answer any **four** questions from Q. No. 1 to 8.
(2) Answer one more questions from Q. No. 9 to 10.
(3) In **all** answer **five** questions.
(2) **All** questions carry **equal** marks (20 marks each).

1. Highlight the feminist debates in the development of the following concepts :-
 - (a) Patriarchy
 - (b) Public Private Dichotomy
2. Discuss the basic tenets of socialist and post-modern feminism.
3. Trace the evolution of women's movement in the post-independence period.
4. Explain the different forms of violence faced by women in public spaces.
5. What is gendered definition of work ? Explain the nature of men's and women's work in formal and informal sector with suitable examples.
6. Explain the various debates on the issues of Women's Reservation Bill in the Lok Sabha.
7. Critically examine the sameness versus difference debate.
8. Write short notes on any **Two** of the following :-
 - (a) Sex and Gender
 - (b) Communal conflict
 - (c) Wage differential
 - (d) Laws on Domestic Violence.

(For IDOL students only)
9. Briefly explain Liberal and Radical Feminism.
10. Explain the Hindu Personal Laws from a gender perspective.

[TURN OVER

नियमित विद्यार्थ्यांसाठी (मराठी रूपांतर) (२१/२ तास) गुण - ८०

सूचना : (१) प्रश्न क्र. १ ते ८ पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. (प्रत्येकी २० गुण)

दूर व मुक्त अध्ययन संस्थेच्या विद्यार्थ्यांसाठी (२१/२ तास) गुण - १००

सूचना : (१) प्रश्न क्र. १ ते ८ पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
(२) प्रश्न क्र. ९ ते १० पैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.
(३) एकूण पाच प्रश्न सोडवा.
(४) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. (प्रत्येकी २० गुण)
(५) मराठीतून उत्तरे लिहिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका अवश्य पहावी.

१. खालील संकल्पनांच्या विकासाच्या संबंधात स्त्रीवादीदृष्टीने असलेल्या विवादावर प्रकाश टाका.

(अ) पुरुषसत्ताक

(ब) सार्वजनिक खाजगी विभागणी

२. समाजवादी व आधुनिकोत्तरवादी स्त्रीवादाच्या प्रमुख घटकांची चर्चा करा.

३. स्वातंत्र्योत्तरकालीन स्त्री चळवळीचे विकास स्पष्ट करा.

४. सार्वजनिक ठिकाणी स्त्रियांना कोणकोणत्या विविध प्रकारांच्या हिंसाचारांना सामोरे जावे लागते. याचे स्पष्टीकरण द्या.

५. लिंगभावात्मक कामाची व्याख्या काय ? स्त्री-पुरुष कामाचे औपचारिक व अनौपचारिक क्षेत्रात असणारे स्वरूप सोदाहरण स्पष्ट करा.

६. लोकसभेत स्त्रियांच्या आरक्षण विधेयकावर असलेल्या विविध विवादांचे स्पष्टीकरण द्या.

७. समानता विरुद्ध भेदाची चर्चा ह्याचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.

८. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- (अ) लिंग व लिंगभाव
- (ब) जातीयवादी संघर्ष
- (क) वेतनातील तफावत
- (ड) कौटुंबिक तफावत

(फक्त दूर व मुक्त अध्ययन संस्थेच्या विद्यार्थ्यांसाठी)

९. उदारमतवादी व जहालमतवादी स्त्रीवादाची थोडक्यात चर्चा करा.

१०. लिंगभावात्मक दृष्टिकोनातून हिंदू वैयक्तिक कायद्याचे स्पष्टीकरण द्या.